ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет:	Аудіовізуальне мистецтво та медіатехнології
Кафедра:	Анімація та інтерактивні медіа
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво
Рівень вищої освіти:	Перший
Рік навчання:	1
Семестри:	1, 2
Вид дисципліни:	З циклу професійної практичної підготовки

ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ

Семестр 1, 2 (осінь 2026 – весна 2027)

Викладачі ЧЄН Наталія Володимирівна, доцент, PhD (кандидат педагогічних наук)
E-mail chien.nataliia@ksada.org
Заняття *За розкладом*
Адреса Ауд. 118, поверх 1, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон +38 (057) 706-15-64, кафедра «Анімація та інтерактивні медіа» ХДАДМ

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни «Основи композиції» не потребує попереднього опанування спеціальних фахових дисциплін. Передумовами є базова загальноосвітня та художньо-графічна підготовка здобувачів освіти, сформовані навички спостереження, аналізу форми, просторового та образного мислення, а також елементарні знання з образотворчого мистецтва, кольорознавства та графіки.
Дисципліна є однією з базових складових професійної підготовки здобувачів першого курсу ОПП «Анімація» та створює підґрунтя для подальшого опанування фахових дисциплін, пов'язаних із рисунком, живописом, графікою, дизайном, сторібордингом, створенням персонажів, локацій та анімаційних композицій.

МЕТА І ЗАДАЧІ КУРСУ

Метою дисципліни «Основи композиції» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок композиційної організації зображення та візуального середовища; розвиток образного, просторового, асоціативного й критичного мислення; оволодіння основними закономірностями, принципами та засобами композиції – формою, плямою, лінією, кольором, ритмом, масштабом, пропорціями, контрастом, нюансом, симетрією, асиметрією та композиційним центром.
Особливе значення має формування здатності свідомо застосовувати композиційні засоби для створення виразного візуального образу, передачі емоційного стану, атмосфери, руху та змісту в анімації. Дисципліна спрямована на розвиток професійного візуального мислення майбутнього фахівця з анімації та підготовку до подальшого опанування дисциплін, пов'язаних зі створенням персонажів і локацій, сторібордингом, анімацією.

Задачі курсу – Опанування основ композиції (законів, правил, прийомів), розвиток візуального мислення, формування навичок проєктування, засвоєння сучасних методів і технологій, розвиток креативності та авторського стилю, вироблення уміння презентувати власні ідеї, практичне застосування композиційних принципів у створенні реальних анімаційних проєктів.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається протягом двох семестрів на 1-му курсі ОПП «Анімація» (11 кредитів ECTS, 330 навчальних годин, з них: аудиторні лекційні (20 годин), практичні заняття (145 годин), самостійна робота (165 години). Структура дисципліни складається з 4-х модулів.

СЕМЕСТР 1, МОДУЛЬ 1

Тема 1-4. Основи композиції. Засоби виразності композиції

СЕМЕСТР 1, МОДУЛЬ 2

Тема 5-7. Колір і композиційний образ

СЕМЕСТР 1, МОДУЛЬ 1

Тема 8-11. Стилізація в анімації.

СЕМЕСТР 1, МОДУЛЬ 2

Тема 12-15. Образ людини в анімації. Композиція кадру та візуальна розповідь.

Дисципліна забезпечує загальні та спеціальні (фахові) компетентності:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ФК 1. Високий рівень виконавської майстерності.
ФК 3. Здатність застосовувати отримані навички у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Володіти образотворчою грамотою на рівні, необхідному для сприймання, оцінки та створення художнього образу; аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення анімаційних продуктів.
ПРН 7. Здатність спостерігати, відбирати, розрізняти, типологічно доцільно компонувати, цілеспрямовано формувати і використовувати інформаційний, виразний, образний рівні аудіовізуального твору.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення лекційних та практичних занять. Практичні заняття передбачають виконання композиційних вправ із використанням традиційних графічних матеріалів, нетрадиційних технік та цифрових інструментів. Особлива увага приділяється застосуванню принципів композиції у створенні персонажів, локацій, анімаційного кадру та послідовності зображень, а також використанню форми, кольору, ритму, простору й інших композиційних засобів для передачі образу, емоційного стану та розвитку візуальної дії.
Самостійна робота здобувачів освіти спрямована на закріплення матеріалу лекційних і практичних занять, аналіз візуальних прикладів з анімаційних творів, пошук референсів та підготовку до виконання практичних завдань. Додаткові практичні завдання для самостійної роботи не передбачені, проте творча ініціатива, експериментування з техніками та самостійний пошук оригінальних композиційних рішень вітаються та можуть заохочуватися додатковими балами.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Чєн Н.В. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Основи композиції і проєктної графіки». для студентів 1 курсу спеціальності В2 «Дизайн» за освітньо-професійною програмою «Мультимедійний дизайн» (ступінь вищої освіти «Бакалавр») денної та заочної форм навчання. Ч1. Харків: ХДАДМ, 2026. 18 с.: іл.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Всі додаткові навчальні матеріали можна переглянути за умов приєднання до внутрішньої групи у Telegram .

НЕОБХІДНІ МАТЕРІАЛИ, ОБЛАДНАННЯ

Комп'ютерна техніка (ноутбук, стаціонарний комп'ютер) з можливістю демонстрації графічних робіт і виходу до мережі Інтернет. Для ескізів і завдань: папір, олівець, гумка, графічні матеріали.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

1**.** Для дистанційних занять використовується програма Zoom за певним розкладом (посилання надаються у внутрішній групі Telegram). Інша комунікація (консультації) відбувається шляхом листування у Telegram.

2. На внутрішній Google Диск кафедри висилаються робочі файли з розширенням *jpg або mp4* Презентації – з розширенням pdf або jpg. Файли підписуються таким чином: *прізвище_назва завдання.*

3. Всі питання, пов'язані із дисципліною, можуть вирішуватися у внутрішній групі Telegram, де викладено додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Заняття ґрунтуються на взаємоповазі. Вітається: схильність до творчої роботи. Під час занять необхідно увімкнути відео та вимкнути звук Zoom і вмикати його тільки під час обговорень. За необхідності студент має спросити дозволу покинути Zoom.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропуски занять без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Якщо студент пропустив певний етап, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання або продемонструвати на практиці.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх практичних працях. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час поточного контролю виявиться використання чужих ідей, студент втрачає право отримати бали за тему, або може виконати нову роботу, яка буде оцінена із заниженням балів. Також випадок буде розглянуто комісією з академічної доброчесності.

Корисні посилання:

https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html
https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Вид заняття	Зміст	Годин	Завдання
Семестр 1, Модуль 1				
1 тижд.	Лекц.	Тема 1. Вступ. Композиція як засіб організації візуальної інформації. Види композиції. Засоби художньої виразності.	6	
2 тижд.	Практ.	Тема 1. Засоби художньої виразності – точка, лінія, пляма	6	Завдання 1. Аналіз форми предметів оточуючого середовища. Завдання 2. Створення художнього образу засобами художньої виразності (крапки, плями, лінії, штриху та їх поєднання).
3 тижд.	Лекц.	Тема 2. Закони, правила та прийоми композиції	6	
4 тижд.	Практ.	Тема 2. Закони, правила та прийоми композиції	6	Завдання 3. Рух у зображенні (статика/ динаміка у формальній композиції).
5 тижд.	Практ.		6	Завдання 4. Принципи побудови композиції. Геометричний і композиційний центри. Композиційна схема побудови пейзажу (кадру). Композиційна схема побудови портрету.
6 тижд.	Лекц.	Тема 3. Стилізація як засіб авторської трактовки та рішення конкретної проектної задачі. Прийоми стилізації.	6	
7 тижд.	Практ.	Тема 3. Прийоми стилізації	6	Завдання 5. Стилізація природних форм. Геометрична, декоративна (стилізація рослин).
8 тижд.			6	**Модульний контроль**
Семестр 1, Модуль 2				
9 тижд.	Лекц.	Тема 4. Колір як засіб композиції. Колірні асоціації	6	
10 тижд.	Практ.	Тема 4. Колірні асоціації .	6	Завдання 6. Асоціативне сприйняття кольору. Створення безпредметних композицій на основі концептуальних та емоційних асоціацій.
11 тижд.	Практ.	Тема 4. Колірні гармонії та контрасти	6	Завдання 7. Монохромна, аналогова, комплементарна та інші колірні схеми.
12 тижд.	Лекція	Тема 5. Елементи анімаційного середовища	6	
13 тижд.	Практ.	Тема 5.. Елементи анімаційного середовища	6	Завдання 8. Бібліотека елементів локації
14 тижд.	Практ.		6	Завдання 9. Конструктор локації
15 тижд.	Лекція	Тема 6. Послідовність і візуальний наратив	6	Завдання 10. Створення послідовності екранних композицій. Розвиток візуальної історії.
				Екзаменаційний перегляд

Семестр 2, Модуль 1				
1 тижд.	Лекц	Тема 7. Стилізація тварин	5	
2 тижд.	Практ.		5	Завдання 11. Стилізація тварин.
3 тижд.			5	Завдання 12. Емоційна складова анімаційного образу
4 тижд.	Лекц	Тема 8. Шрифт в композиції Слово-образ	5	
5 тижд.	Практ.		5	Завдання 13 Асоціативне зображення слова
6 тижд.	Практ.		5	Завдання 14. Шрифтові композиції
7 тижд.	Лекц	Тема 9. Поєднання шрифтової та візуальної складової	5	Завдання 15. Плакат до 100-річчя української анімації.
8 тижд.			5	**Модульний контроль**
Семестр 2, Модуль 2				
9 тижд.	Лекц	Тема 10.. Стилізація образу людини в анімації.	5	
10 тижд.	Практ.		5	Завдання 16. Стилізація образу людини. Геометрична стилізація фігури людини
11 тижд.	Лекц	Тема 11. Образ людини в анімації	5	
12 тижд.	Практ.	Тема 11. Образ людини в анімації. Емоційна складова	5	
13 тижд.			5	Завдання 17. Створення персонажів. Емоційна поза.
14 тижд.	Практ		5	Завдання 18. Залежність вибору лінії горизонту від стану персонажа. Вплив емоцій на зображення.
15 тижд.	Практ		5	Завдання 19. Людина в інтер'єрі. Вплив емоцій на зображення.
				Екзаменаційний перегляд

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Завдання	**Тема**	**Форма звітності**	**Бали**
Модуль 1	Тема 1-3. Завдання 1-5.	*Модульний перегляд*	0-50
Модуль 2	Тема 4-6. Завдання 6-10.	*Екзаменаційний перегляд*	0-50
	Всього за 1 (осінній) семестр		**100**
Модуль 3	Тема 7-9. Завдання 11-15.	*Модульний перегляд*	0–50
Модуль 4	Тема 10-11. Завдання 16-19.	*Екзаменаційний перегляд*	0-50
	Всього за 2 (весняний) семестр		**100**

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали	**0–10**	**0–40**	**0–50**	**Критерії оцінювання**
A+	10	40	50	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, опрацював додаткові матеріали, що знайшло відображення в якісно виконаному завданні, з проявом творчого підходу. Розширив роботу до рівня участі у конкурсах та опублікував теоретичну частину (тези/стаття до конференції/журналу). Не мав жодних пропусків занять без поважних причин.
A	9	38-39	48–49	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Не мав жодних пропусків занять без поважних причин. Подача акуратна, креативна, без помилок.

A-	8	35–37	47–49	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без значних помилок.
B	5–7	32–34	45–48	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька помилок.
C	4	30–33	41–44	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки.
D	2–3	28–32	34–39	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з розумінням побудови конструкцій.
E	1	27–29	32–33	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо), проблеми з розумінням побудови конструкцій, присутні ознаки недоброчесної роботи.
FX	0	0	0	Пропуск поточного контролю

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є екзаменаційний перегляд. Для отримання оцінки необхідно пройти поточні етапи контролю у формі перевірок процесу аудиторної та самостійної роботи. У випадку невчасного виконання завдання оцінка знижується до 10 балів (в залежності від модуля та складності завдання).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за:

а) участь у конференції або публікацію статті за темами дисципліни (5 та 10 балів відповідно);

б) участь у конкурсах та/або виставках за темою дисципліни (всеукраїнські – 5, міжнародні – 10);

в) активність на заняттях, участь у житті групи тощо (1–3).

Максимальна кількість балів-бонусів – 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

1. Вільямс Р. Анімація: Посібник з виживання. Київ. ArtHuss. 2019. 384 с.2.

2. Губаль Б. Композиція в дизайні. Одно-, дво- і тривимірний простір. Навчальний посібник за ред. проф. Є. А. Антоновича. Тернопіль. ПЦ Матвєй. 2011. 240 с.

3. Денисенко С. М. Основи композиції і проєктної графіки: навчальний посібник. Київ. НАУ. 2021. 52 с.

4. Михайленко В. Є., Яковлєв М. І. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення). Київ. Каравела. 2004. 304 с.

5. Пічкур М. О. Теорія і практика композиції. Навч. посібн. Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Київ. Ліра-К. 2022. 248 с.

6. Урсу Н. О. Теоретичні основи композиції. Навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ художніх та художньо-педагогічних спеціальностей. Кам'янець-Подільский. Кам.-Под. держ. унів. 2004. 61 с.
7. Elvin A. Hernandez E. G. Layout and Composition for Animation. CRC Press. 2013. 459 p.
8. Marcos M.-M. Framed Ink. Vol. 2: Frame Format, Energy, and Composition for Visual Storytellers Design. Studio Press. 2021. 128 p. URL: https://archive.org/details/framed-ink-vol-2/page/14/mode/2up/